

No : 2021-102

Tarih : 3 Kasım 2021

Konu : Sermaye Hareketleri Genelgesinde 2021 Yılında Yapılan Değişiklikler

Türkiye’de şirketler için sermaye en önemli konulardan bir tanesidir. Yerli sermaye ile yapılan yatırımlar kadar yurt dışından gelen sermaye de ülke kalkınması için hayati önem taşır. İşte bu nedenle sermaye hareketleri konusu ülkemizde TCMB tarafından her zaman düzenlenmiştir.

2018 tarihli Sermaye Hareketleri Genelgesi bugün itibariyle 112 noktada değişikliğe uğramış oldu. 2021 yılı içinde toplam 28 dipnot güncellemesi ile takip ettiğimiz değişiklikleri sizler için özetliyor olacağız.

Bu değişiklikler maalesef Resmî Gazete ile yayımlanmamaktadır. TCMB web sayfasında yer alan genelgenin dipnotlarından taranarak ekibimizce titizlikle hazırlanan bu çalışmanın ilgisi olan danışmanlar ve firmalarca konunun önemine binaen dikkatle incelenmesini tavsiye ederiz.

Önemi Ne?

Türk Parasının Kıymetini Koruma Hakkında 32 sayılı Karar ve buna ilişkin mevzuat ile yerli veya yabancı sermayeli şirketlerin sermaye hareketleri, ihracat, ithalat, döviz kazandırıcı işlemler, yurt içinden ve yurt dışından temin edilen krediler, döviz ile düzenlenemeyecek sözleşmeler ve denetim konuları çok ayrıntılı ve sıkı bir şekilde belirlenmiştir.

Kararın 12’nci maddesine göre yabancı yatırımcılar tarafından Türkiye’ye yapılacak doğrudan yatırımlar Doğrudan Yabancı Yatırımlar Kanunu ve buna bağlı oluşturulan mevzuat çerçevesinde gerçekleştirilir.

Anılan Karara ilişkin usul ve esaslar TCMB I-M sayılı Genelgesi ile TCMB’nin Bankacılık ve Finansal Kuruluşlar Genel Müdürlüğü tarafından çıkarılan Sermaye Hareketleri Genelgesi ile açıklanmaktadır. Genelge ekinde ayrıca Türkiye’den sermaye ihracına ilişkin (Ek-1), Döviz Gelirleri Beyan Formu (Ek-2) ve İhracat Kredi ve İhracat Kredisini Garanti Kuruluşlarını gösterir (Ek-3) no.lu Liste yer almaktadır.

Yabancı sermayeli firmalar için de son derece önemli olan bu mevzuat setinde yayımlandığı tarihten bugüne kadar 112 noktada değişiklik yapılmıştır. 2021 yılı içinde değişiklik veya güncelleme yapılmayan Mayıs ve Ağustos ayları dışında her ay en az bir değişiklik yapılmıştır. Genelgenin son hali için [tıklayınız](#). Konuyla ilgili olarak daha önce yapılan değişikliklere ise [2020-60](#), [2020/80](#), [2020/108](#) ve [2021/21](#) numaralı bültenlerimizden ulaşabilirsiniz.

Özet Olarak Değişenler

Özet olarak bugüne kadar, döviz gelirlerinin beyanı ve yıllık güncelleme, risk merkezi bildirimleri, yurt dışından gelen paraların kredi olup olmadığının takibinde bilgi belge ibrazı, yatırım teşvik belgesine dayalı döviz kredilerinde mükerrer kullanımın önlenmesi, lisanslı ve lisansız elektrik üretimi tesislerinin devrinde döviz kredisi kullanım esasları, yabancı gemilere ve duty free mağazalara yapılan satışlarda döviz gelirlerinin beyanı, yeni veya mevcut şirket alımında istisna ve nakdi ve gayri nakdi krediler, avans sermaye, hisseye dönüştürülebilir tahviller, kredi bakiyesinin hesaplanması, PPP olarak bilinen kamu - özel işbirliği projelerine ilişkin özellikli durumlar, alınan kredinin başka hesaplara aktarılması, rotatif krediler ve muhtemel döviz gelirleri ile ilgili açıklayıcı düzenlemeler ve değişiklikler yapılmıştır.

Son Değişenler Neler?

Genelgede Hazine ve Maliye Bakanlığının yazıları referans verilerek çok fazla değişiklik yapılmıştır. Yurt dışından gelen sermayenin daha sonra krediye dönüşmesi, işlenmemiş kıymetli madenlerin aynı sermaye olarak getirilmesi, ortaklık pay devirlerinin devralınmasında koşullu pay devri ödemelerinin şirkete yapılabilmesi, döviz gelirleri tespit rapor formatının (Ek-4) belirlenmesi, transfer sebebi belirlenemeyen ve kontrole tabi tutulan yurt dışından gelen döviz tevdiat düzenlemesinin TL olarak gelen tutarlar için de uygulanması, mükerrer kullanımın önlenmesi için beyan alınması (imza zorunluluğu kaldırılmıştır), muhtemel döviz gelirlerine dayalı döviz kredisi uygulamasında ihracat genelgesine göre mücbir sebep ve haklı durum hallerinde süre taleplerinin incelenmesi, yurda getirilmeden kullanılabilen kredilerin kapsamı, yurt dışından alınan kredinin yurt içine aktarımı, Bakanlıkça borcu veya garantör sıfatıyla sağlanan krediler gibi konularda düzenlemeler yapılmıştır.

- **Döviz geliri olma şartı aranmayan krediler:** Bu kapsamda olan krediler 21 ve 40'nci maddelerde düzenlenmiştir. Yapılan düzenlemeyle 1/07/2021 tarihinden itibaren işletmeye girmiş ya da girecek olan lisanslı üretim tesisleri ile 21/6/2018 tarihinden sonra bağlantı anlaşmasına çağrı mektubu almaya hak kazanan lisanssız üretim tesislerinin bu maddenin on beşinci fıkrasının (a) bendi (Yenilenebilir Enerji Kanunu) kapsamında döviz kredisi kullanması mümkün bulunmamaktadır.
- **Yurt dışından gelen TL transfer tutarları:** Genelgenin 19/5-6 numaralı maddesinde yapılan düzenlemeye göre bankalar, nezdinde bulunan Türkiye'de yerleşik kişilere ait döviz ve **Türk lirası** tevdiat/mevduat hesaplarına yurt dışından gönderilen bedellere ilişkin SWIFT mesajlarında Türkçe veya yabancı bir dilde söz konusu bedelin kredi olduğuna dair herhangi bir ibare bulunup bulunmadığını kontrol eder. Bu kontrol sonucunda transfer edilen bedelin kredi olduğunun tespiti durumunda, kredi borçlusundan kredinin vadesi, faiz oranı ve benzeri bilgileri içeren kredi sözleşmesi istenir ve ilgili koşulları sağlaması şartıyla bu bedel yurt dışından temin edilen kredi olarak işleme alınır.
- Bankalar yurt dışından kullanılan kredilerin Genelgenin 14'üncü maddesinde belirtilen genel kurallara uyumunu kontrol etmekle yükümlüdür. Bu çerçevede, yurt dışından firma hesabına transfer edilen 50.000 ABD doları veya üzerindeki transfer sebebi belirlenemeyen tüm döviz tutarları ile **250.000 TL veya üzerindeki transfer sebebi belirlenemeyen tüm Türk lirası tutarlarının** kredi olup olmadığının tespiti amacıyla ilgili firmadan yazılı beyan alınır.
- **Döviz gelirlerinin beyanı ve raporlama:** Yurt dışından kredi kullanılabilmesine yönelik YMM/SMMM raporu format olarak belirlenmiştir. Şirketlerin (md.16) adi şirketlerin (md.53) ve geçici madde 1 kapsamında 15 milyon USD üzerinde kredi bakiyesi olan şirketler

için raporlamanın Genelgeye ekli “*Ek-4 Döviz Gelirleri Uygunluk Tespit Raporu*” ile yapılması gerekmektedir.

- **Yurda getirilmeden kullanılabilen krediler:** Genelgenin 22’nci maddesine bu konuda eklemeler yapılmıştır. Buna göre, birincisi Türkiye’de yerleşik kişilerce yurt dışında yerleşik kişilerden temin edilen kredilerin refinansmanı amacıyla aynı kişilerce yurt dışından temin edilen kredilerin doğrudan bu kredilerin geri ödemesinde kullanılması ve ikincisi Türkiye Cumhuriyeti adına Bakanlıkça borçlu veya garantör sıfatıyla yurt dışından sağlanan kredilerde Türkiye’deki bir banka aracılığıyla yurda getirilerek kullanılması şartı aranmaz. Birinci kapsamda olanlar için Türkiye’de yerleşik kişilerce yurt dışında yerleşik kişilerden temin edilen kredilerin refinansmanı amacıyla aynı kişilerce yurt dışından temin edilen kredilerin doğrudan bu kredilerin geri ödemesinde kullanılmayan kısmının Türkiye’deki bir banka aracılığı ile yurda getirilerek kullanılması zorunludur. Ayrıca, söz konusu kredi bedelinin yurda getirilmeyen kısmı için firmanın bu bedelin yurt dışında yerleşik kişilerden temin edilen kredilerin refinansmanı amacıyla kullanıldığını belirten yazılı beyanı alınır.
- **Bakanlıkça borçlu veya garantör sıfatıyla sağlanan krediler:** Türkiye Cumhuriyeti adına Bakanlıkça borçlu veya garantör sıfatıyla yurt dışından sağlanan kredilerin yurt içi veya yurt dışında kullanımına ilişkin esas ve usuller Bakanlıkça belirlenir. Genelgenin 25’inci maddesine eklenen iki yeni fıkra ile Türkiye Cumhuriyeti adına Bakanlıkça borçlu veya garantör sıfatıyla yurt dışından sağlanan krediler, Türkiye’de yerleşik bankaların yanı sıra yurt dışında yerleşik banka ve finans kurumları aracılığıyla kullanılabilir. Bu krediler için Türkiye’deki bir banka aracılığı ile yurda getirilerek kullanılması şartı aranmayacaktır. Ayrıca Türkiye Cumhuriyeti adına Bakanlıkça borçlu veya garantör sıfatıyla yurt dışından sağlanan kredilerin yurt içine aktarımında bu Genelge’nin 23’üncü maddesinde düzenlenen usul ve esaslar aranmaz. Söz konusu dış kredi kullanımları için belli bir kişi (kurum veya kuruluş) adına hesap açılmasına dair herhangi bir kısıtlama uygulanmaz.
- **Yurt dışından alınan kredinin yurt içine aktarımı:** Genelgenin 23’üncü maddesine göre Türkiye’de yerleşik kişilerce yurt dışından sağlanan döviz kredisinin kreditor tarafından borçlu firma adına kredi açıklaması ile Türkiye’deki kredi kullanımına aracılık eden bankaya doğrudan gönderilmesi esastır. Türkiye’de yerleşik kişilerce yurt dışından sağlanan döviz kredisi bedellerinin krediyi kullanan kişi haricindeki kişilerin Türkiye’deki bankalar nezdindeki hesaplarına gönderilmesi mümkün bulunmamaktadır. Eklenen yeni fıkraya göre *faktoring şirketlerinin yurt dışından ihracatın finansmanı için kullandıkları döviz kredisi bedellerinin, sadece ihracatçı kuruluşlara yönelik yapacakları fonlamalar için doğrudan ihracatçı firmanın Türkiye’deki hesaplarına gönderilmesi mümkündür. Fonlamanın bu Genelge’nin 42 nci maddesinin ikinci fıkrası kapsamında döviz kredisi olarak değerlendirilmesi halinde faktoring şirketi tarafından kredi bedeli doğrudan ihracatçı firmanın Türkiye’deki hesaplarına gönderilmeden önce aracı bankaya konu hakkında yazılı bilgi verilir.*
- **Koşullu pay devri ödemeleri:** Genelgenin 7/2’nci maddesine göre devir işlemine konu olan bedelin ödenmesi, kuruluş ve sermaye artırımındaki pay bedellerinin ödenmesi için öngörülen işlem sürecine tabi değildir. Pay devrine konu bedeller belli istisnalar hariç şirketin banka hesaplarına yatırılmaz. Bu istisnanın ne olduğu Genelgenin 7/4 maddesinde açıklanmaktadır. Buna göre yurda transfer edilecek koşullu pay devir bedellerinin ödeneceği şirket ortağının gerçek kişi olması durumunda, devir işlemine konu avans mahiyetindeki bedellerin şirketin banka hesaplarına transfer edilmesi ve pay devrine ilişkin sözleşmede belirlenen vadeye kadar bu hesaplarda izlenmesi ile şirket hesaplarında izlendiğine ilişkin tevsik edici belgelerin bankaya ibraz edilmesi gerekmektedir. Şirket hesaplarına yatırılan bahse konu bedeller, pay devrine ilişkin sözleşmede belirlenen şartların yerine getirilmesi koşuluyla, paylarını devreden gerçek kişi ortağın kullanımına bırakılır.

- **Yurt dışından gelen sermaye:** Genelgenin 6'ncı maddesine göre sermaye olarak getirilen dövizlerle ilgili olarak belirtilen süreler içerisinde sermaye artırımının belgelenmemesi veya bedellerin kredi olarak kullanılmak istendiğinin şirket tarafından yazılı olarak beyan edilmesi durumunda Genelgenin 14'üncü maddesinde belirtilen kurallara uygunluk kontrolü aracı bankalarca yapılmaktadır. Bahse konu kurallara uygunluğun sağlanması durumunda bu tutarlar firma kredi bakiyesine eklenerek Risk Merkezine bildirilir. Ayrıca söz konusu krediye dönüşen tutar İstatistik Genel Müdürlüğüne bildirilir. Uygunluk şartlarının sağlanmaması durumunda söz konusu bedeller bankalar tarafından sahiplerine iade edilir.
- Maddeye eklenen 10'uncu fıkraya göre söz konusu tutarların süresi içerisinde yurt dışına iade edilmemiş olduğunun sonradan tespit edilmesi halinde bu tutarlar kredi olarak işleme alınır ve Bakanlığa bildirimde bulunulur. Söz konusu tutarlar firma kredi bakiyesine eklenerek Risk Merkezi'ne bildirilir. Banka kredinin 14'üncü madde hükümlerine uygunluğunu kontrol eder. Uygunluğun sağlanmadığının tespiti halinde Bakanlığa yapılan bildirimde bu husus da belirtilir. Bu fıkra kapsamında kredi olarak işleme alınan tutarlar için yurt dışındaki yabancı ortak ile yapılmış bir anlaşmanın veya mutabakat zaptının ya da yabancı ortağın bu konudaki yazılı talimatının veya firmanın yazılı beyanının kredi sözleşmesi olarak değerlendirilmesi mümkündür. Söz konusu tutarların sermaye transferini gerçekleştiren yabancı ortağa geri ödenmesinin talep edilmesi halinde, transfer kredi geri ödemesi olarak gerçekleştirilir. Kredi geri ödemesi olarak transfer edilebilecek tutar sermayeye eklenmek üzere transfer edilmiş olan tutarı ya da kredi olarak işleme alınan tutarlar için temin edilen kredi sözleşmesinde veya diğer belgelerde bir faiz öngörülmesi halinde transfer edilen tutar ve faiz tutarı toplamını geçemez.

Konuyla ilgili olarak daha önce yapılan değişikliklere;

[2020-60](#),

[2020/80](#),

[2020/108](#) ve

[2021/21](#) numaralı bültenlerimizden ulaşabilirsiniz.

Bize sormak istediğiniz bir konu olursa iletişim için web sayfamızı ziyaret edebilirsiniz.

Saygılarımızla,

Taxia | Tax & Finance